

המונח 'קוהרנטי' המשמש לעתים קרובות לשיפוט איכותם של פרויקטים אדריכליים, מבטא "שלמות של דבר המתקבלת מקשר עיקבי בין חלקיו". המלים הנרדפות בעברית הן 'לכיד', 'מתואם', 'סביר' או 'נהיר'. פעם למדתי שדרך טובה להגדיר מונח מופשט, היא באמצעות כל מה שהוא לא. על פי עיקרון זה – לא קוהרנטי הוא לא לכיד, לא מתואם, לא סביר ולא נהיר. רגע – היגיון זה הרי דבר תלוי פרדיגמה (עולם מושגים). כלומר, מה שהגיוני בעולם מושגים אחד, עלול להיתפס כלא הגיוני בעולם מושגים אחר. דוגמה? מאכל טריפה, למשל, הוא מעדן בעולם החילוני, בעוד שבעולם החרדי – ייהרג ובל יאכל.

דוגמאות: החיבור המדויק בין בורג לאום, סימביוזה בין פרחים ופרפרים, השתלבות בין קעור וקמור, המשיכה בין איש ואישה, המתח הפואטי בין שחור ולבן, וכהנה וכהנה.

מיותר לציין שהאדריכלות וריאנטית מעצם טיבה, שכן היא נועדה לאכלס פונקציות שונות תחת קורת גג אחת. יתירה מכך, היות שהיא תוצר מצטבר של כוונות יוצר רבות (מאוד) היא זקוקה למרכיבים מחברים, הן במישור הפונקציונלי (מערכות תנועה למשל), הן במישור הרעיוני (באמצעות הנרטיב) והן במישור החזותי (שלא לומר אסתטי). כל אלה עשויים להבטיח את הפעילות התקינה של המערכת, את יכולתה להתקיים באופן אורגני לצד מערכות אחרות, ובמיוחד את הרצף הדינמי שלה במרחב ובזמן (סליחה על המושגים הטעונים, שעל כל אחד מהם ראוי לכתוב מאמר בנפרד).

ובמילים אחרות, קוהרנטיות דרושה דווקא במקום שאין בו אחידות, אחרת – מה יועילו חכמים בתקנתם?

אני לא זוכר היכן בדיוק כתבנו על ההבדל בין אדריכלות, אדריכלות פנים ועיצוב פנים, אבל אני משוכנע שלא הרחבנו שם מדי על חשיבות המונח "קוהרנטיות", פשוט משום שהקונטקסט היה שונה.

לאחרונה הצטברו במערכת דוגמאות לא מעטות, שבאמצעותן ניתן וכדאי להמחיש כיצד כל אחד מהתחומים האלה משתמש בפרטים המייצרים לכידות סגנונית.

ולשם תזכורת: אדריכלות היא כל הפרטים הקבועים שבהעדרם הבניין לא יהיה מה שהוא. אדריכלות הפנים מתבטאת בהשפעת כל הפרטים האלה על חוויית המבנה. כלומר – על יכולתו לספק אכסניה (הולמת) לתכליתו בקונטקסט נתון. למשל: חלוקה תפקודית, יחסי קירבה וריחוק, פנים וחוץ, נוחות תרמית, תאורה טבעית, מבטים, חומרי גמר, צורות וטקסטורות.

ותפקידו של עיצוב הפנים: לשפר, להשלים, ולהעצים את כל מה שהאדריכלות אינה עושה לבדה, ובכלל זה יצירת תחושות, העשרת המבעים והנעת המחשבות – כל זאת באמצעות פרטים משתנים, כגון: ציפויים, חיפויים, צבעים ותאורה מלאכותית.

איורים בהמשך

כשמדובר בתחום יצירתי כלשהו – כתיבה, שירה, פיסול, ציור או אפילו בישול – מה שיוצר בהם לכידות, הוא אותם מרכיבים שבהעדרם לא ניתן לזהות אחידות סגנונית, כלומר, ההיגיון הפרדיגמתי שמאחורי היצירה. כך למשל, השירה המזרחית מתמסרת בקלות לסילסולים, סוריאליזם מורכב מחיבורים מעוררי תמיהה, הבארוק מאופיין במניירות, מוזיקת רוק עושה צמרמורת לסבתות, והפסלים של מנשה קדישמן נראים כאילו הם עוד שנייה נופלים.

מכאן, הדרך לאדריכלות עתירת הסגנונות, קצרה. אדריכלות קוהרנטית היא מערכת מבנית שיש בין מרכיביה קוד מחבר, ולחלופין – אדריכלות בלתי קוהרנטית היא אדריכלות שאין בין חלקיה כל קשר מחייב.

באדריכלות הקלאסית לדוגמה, ניתן לזהות בקלות שלושה 'אורדרים' המוגדרים באמצעות מרכיב חזרתי המופיע בבהירות עקבית בעיקר בכותרות ובעמודים: האורדר ה'דורי' בולט בפשטותו הפונקציונלית; האורדר ה'יוני' מתיר לכותרות להסתלסל מעט, והאורדר הקורינתי – מסתבך בקישוטי יתר שמשכיחים את המטרה שלשמה הכותרת בעצם נועדה (ויש כמובן גם קומבינציות ביניהם).

ואם במרכיב חזרתי עסקינן, מה ניתן לומר על 'אחידות', הנוצרת גם היא ממש על סמך אותו עיקרון, האם אדריכלות אחידה בהכרח קוהרנטית? או לחלופין – האם אדריכלות בלתי אחידה אינה יכולה להיות קוהרנטית?

זהו שלא זה ולא זה. באדריכלות כמו בכל תחום יצירתי אחר, קוהרנטיות דרושה דווקא במצבים נטולי אחידות, כלומר בסיטואציות וריאנטיות, וזוהי גם הפואנטה של המאמרון הזה.

כדי להסביר את השאלה ההיפותטית הזאת, שעלולה בעצמה להיחשב כבלתי יצירתית – מוצע להשוות את האדריכלות למוזיקה, למשל: האם ניתן לכנות רצף של צלילים – למשל משהו המזכיר את הצפצוף לפני מהדורת חדשות – יצירה מוזיקלית? לא ממש. לעומת זה, אני מודה שניתן בהחלט לראות קוהרנטיות – אפילו פואטית – בשדה חמניות, דווקא בשל האחידות האופיינית לו.

אם כי ניתן לזהות קשר הדוק בין אחידות לקוהרנטיות, אין ביניהן כל זהות. יתירה מכך, שני המחוללים האלה פועלים באופן הנכון ביותר – כמו בכל מערכת המבוססת על וריאנטיות – על עקרון ההשלמה. כלומר – פרטים מתחברים הכי טוב עם מה שהם לא.

ד"ר עמירן

מה זה קוהרנטי באדריכלות?

בדרך כלל ההיפך המוחלט של אחידות

ים: שוב אלמים

בית פרטי בגליל
 קווים נקיים ועיצוב מינימליסטי מבטאים את תפיסת עולמה האמנותית של המעצבת. בתוך כך, שימוש בצבע האדום המדגיש מרכיבים בעלי משמעות בכל חלל, יוצר שפת עיצוב המלכדת כל חלקי המבנה, ובהקשר הכללי - מתחבר לסגנון המזוהה בפרויקטים שונים במהותם, מקומם ותכליתם.
עיצוב: הילית קרש

House in the Galilee

Clean lines and minimal design reflect the designer's artistic approach. Use of red to accentuate meaningful components in each of the spaces creates a cohesive design style further related to other projects of the design studio, differing in essence, place and purpose.

Design: Hilit Karsh

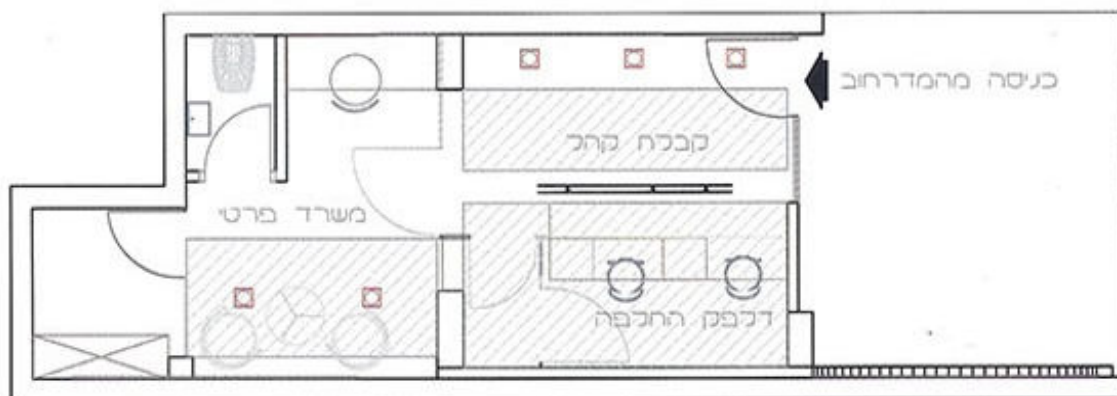

אלומים: שוב אלמים

סוכנות להמרת כספים, מדרגות זכרון
למעלה: המשרד הפנימי.
בעמוד הימני: פינת אירוח.
עיצוב: הילית קרש
צילום: שגב צלמים

Change Agency, Zichron Yaacov Pedestrian Street

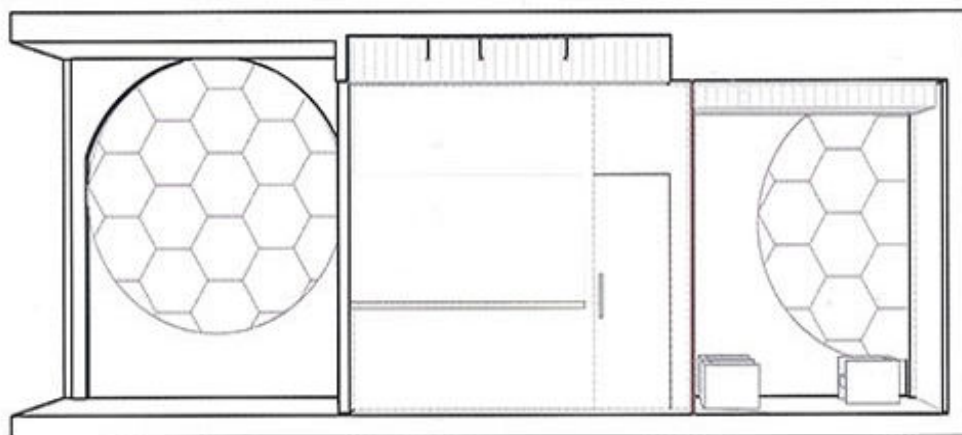
Subdivision of the limited office into three work spaces dictated the need for flow.

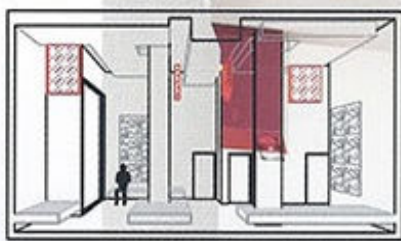
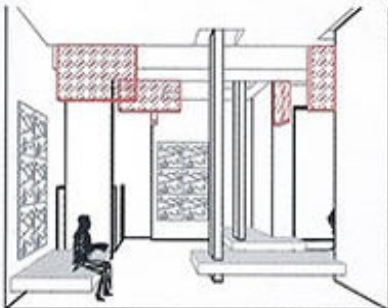
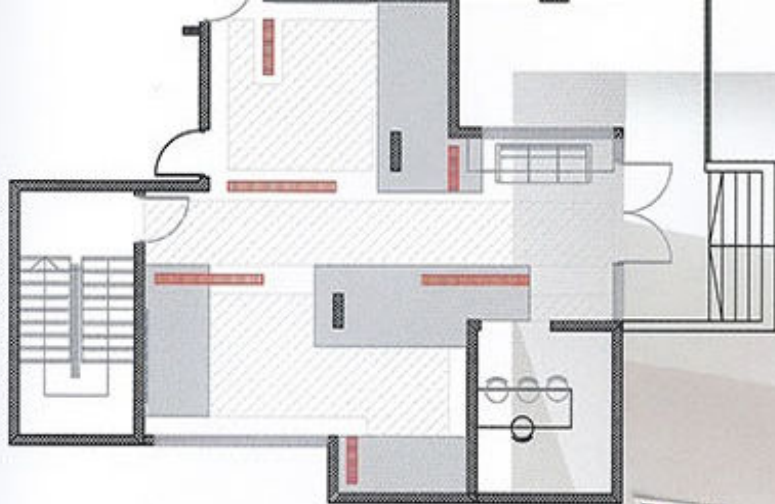
This was achieved by transparency, with the company logo made prominent in various places, becoming a design element identified with the business. Here too, the characteristic color touches function as a stylistic component identified with the designer.

This page: Private office.

Right page: Hosting corner.

Design: Hilit Karsh

מבואת כניסה בבניין מגורים, קרית ביאליק
 אחד השינויים החשובים שחלו בשנים האחרונות
 בתכנון מבני מגורים מתבטא בתשומת לב רבה יותר
 למבואת הכניסה. ההכרה שהמבואה משמשת מעין
 'כרטיס כניסה' המעלה את ערך הבניין על דירותיו,
 חילחלה בשנים האחרונות לתודעת הקבלנים,
 שאינם מהססים להשקיע בעיצוב מרשים המתבטא
 בפרויקט זה בפסלי תאורה, תקרות מוגבהות, חלונות
 הפונים לעבר הנוף, וכמובן – נגיעות צבע אופייניות
 המתקשרות לסיגנונה המיוחד של המעצבת.
 עיצוב: הילית קרש
 צילום: שגב צלמים

Entrance to a Residential Building, Kiryat Bialik

One of the important changes occurring over the last few years in residential buildings regards the improvement of the entrance lobby. The awareness that the entrance serves as a "visiting card" - raising the property's value - has led to the entrepreneurs' investing in impressive designs. Hence, this project has made use of lighting sculptures, high ceilings, windows to the view - creating curiosity, while the color touches, characteristic of the designer, enhance her stylistic continuum.

Design: Hilit Karsh

סוכנות להמרת כספים, מדרחוב זכרון
 הצורך לחלק מרחב מוגבל לשלושה חללי עבודה
 הכתיב זרימת חלל המושגת באמצעות שקיפות,
 כאשר לוגו החברה המובלט במקומות שונים
 הופך למרכיב עיצובי המזוהה עם פעילות העסק.
 גם כאן, 'משיכות' הצבע האופייניות מתפקדות
 כמרכיב סגנוני המזוהה עם המעצבת.
 למעלה: המשרד הפנימי.
 מימין: דלפק השירות.
 עיצוב: הילית קרש.
 צילום: שגב צלמים.